

KERNDOELEN NEDERSAKSISCH

Nedersaksisch in het basisonderwijs

INLEIDING:

Het Nedersaksisch is ontstaan uit het Oudsaksisch, dat net als het Oudfries, het Oudengels, het Oudhoogduits en het Oudfrankisch, tot de West-Germaanse taalfamilie behoort.

Vanaf ongeveer 500 na Christus worden er in Nederland drie talen gesproken: het Oudfrankisch, het Oudfries en het Oudsaksisch. Uit het Oudfrankisch ontstond het huidige Nederlands, uit het Oudfries het Fries en uit het Oudsaksisch het Nedersaksisch, dat nu nog gesproken wordt in maar liefst 6 van de 12 provincies in Nederland en daarnaast ook nog eens in een groot deel van Duitsland.

Het Nedersaksisch is dus een échte taal, en niet - zoals helaas nog steeds veel mensen denken - een verbastering van het Nederlands. Het heeft door de ondertekening van het Nedersaksisch Convenant in 2018 de status van officiële taal in Nederland.

IK ben een
Neder
saks

Het Nedersaksisch is bezig aan een opmars.

Er wordt geschreven, gemusiceerd, gezongen, gepraat en gedicht in het Nedersaksisch. Tegenwoordig heeft 'plat', niet meer per definitie de bijbetekenis van 'onderontwikkeld' of 'boers', maar wordt het Nedersaksisch gebezigd met trots. Tegelijkertijd daalt het aantal moedersprekers van deze taal tot een historisch dieptepunt.

Nedersaksisch in het (basis)onderwijs zou kunnen bijdragen aan de voorkoming van het uitsterven van de taal en het daarmee verloren gaan van een stuk historie en cultuur van de regio.

Op dit moment zijn er allerlei initiatieven m.b.t. onderwijs in het Nedersaksisch, maar deze zijn ad hoc, kleinschalig, lijken weinig gestructureerd en opereren los van elkaar in verschillende (sub)gebieden van het Nedersaksisch.

Na de ondertekening van het Nedersaksisch convenant lijkt niets het schrijven en ontwikkelen maar vooral het implementeren van onderwijs in het Nedersaksisch in de weg te staan.

Het convenant geeft geen verplichtingen, maar wel handvatten voor het ontwikkelen en implementeren van onderwijs in het Nedersaksisch. Er wordt onder andere gerefereerd aan de wet op het primair onderwijs waarin staat dat scholen les mogen geven in de streektaal!

Daarnaast wordt er in het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden, gesteld dat de ondertekenaars zich verplichten tot het verbeteren van het onderwijs in o.a. Nedersaksisch.

Vervolgens zegt curriculum.nu over meertaligheid: "Erkennen van en aansluiten bij (thuis)talen en taalvariëteiten van leerlingen is nodig om het Standaardnederlands (verder) te ontwikkelen, samen te leren en samen te leven. Het versterkt het talig en (inter)cultureel bewustzijn en leidt tot gevoeligheid voor meerdere talen en een open houding, waardering en respect bij leraren, leerlingen en ouders ten aanzien van talige diversiteit en culturele identiteit"²

De tijd waarin we dachten dat het meertalig opvoeden van kinderen kon leiden tot ADHD, autisme en zelfs schizofrenie, ligt gelukkig ver achter ons. Onderzoeken tonen keer op keer aan dat een tweetalige opvoeding niet alleen een meerwaarde is in het dagelijks leven, maar ook positieve gevolgen heeft voor het functioneren van de hersenen. In de hersenen zijn bepaalde gebieden actiever, waardoor de kinderen doelgerichter kunnen werken. Ook hebben ze een voorsprong in het besef van correcte grammatica. Tevens zijn de kinderen vaardiger in het anticiperen op het gedrag van anderen.³

Al met al zijn er redenen genoeg om les te geven in het Nedersaksisch, ook al is er vanuit het ministerie geen verplichting hiertoe.

¹ artikel 9 lid 13

² curriculum.nu grote opdracht 3

³ Lisette Bosveld - tweetaligheid: goed of slecht? onderwijsvanmorgen.nl

HET IDEE:

Het Nederlandse basisonderwijs kent een 58-tal kerndoelen, die beschreven staan in het zogenaamde “kerndoelenboekje”⁴

Hiervan zijn uit een aantal relevante vakgebieden een 16-tal kerndoelen genomen die als basis dienen voor de vorming van kerndoelen voor het Nedersaksisch.

Uit deze 16 kerndoelen zijn vijf basisvaardigheden gedistilleerd waar vervolgens vijf “kerndoelen Nedersaksisch” van gemaakt zijn.

Wanneer je aan deze Nedersaksische kerndoelen gaat werken, werk je tegelijkertijd aan de kerndoelen uit het kerndoelenboekje. Op deze manier kan er gewerkt worden aan de geldende, verplichte kerndoelen en zijn de Nedersaksische kerndoelen een vervanging (en niet een extra toevoeging) op het bestaande curriculum van een (basis)school.

De kerndoelen die relevant zijn staan hieronder (met de nummering uit het originele document) weergegeven:

NEDERLANDS

1) De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.

2) De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uit- brengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.

9) De leerlingen krijgen plezier in het lezen en schrijven van voor hen bestemde verhalen, gedichten en informatieve teksten.

11) De leerlingen leren een aantal taalkundige principes en regels. Zij kunnen in een zin het onderwerp, het werk- woordelijk gezegde en delen van dat gezegde onder- scheiden.

De leerlingen kennen:

- regels voor het spellen van werkwoorden
- regels voor het spellen van andere woorden dan werkwoorden
- regels voor het gebruik van leestekens

12) De leerlingen verwerven een adequate woordenschat en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden. Onder ‘woordenschat’ vallen ook begrippen die het leerlingen mogelijk maken over taal te denken en te spreken.

ENGELS

13) De leerlingen leren informatie te verwerven uit eenvoudige gesproken en geschreven Engelse teksten.

14) De leerlingen leren in het Engels informatie te vragen of geven over eenvoudige onderwerpen en zij ontwikkelen een attitude waarbij ze zich durven uit te drukken in die taal.

15) De leerlingen leren de schrijfwijze van enkele eenvoudige woorden over alledaagse onderwerpen.

⁴ <https://www.cultuureducatiemetkwaliteit.nl/user-files/uploads/2016/06/kerndoelenboekje.pdf>

FRIES

- 17) De leerlingen ontwikkelen een positieve attitude ten opzichte van het gebruik van Fries door henzelf en anderen.
- 18) De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken Fries. Het gaat om teksten die informatie geven, plezier verschaffen, meningen of aanwijzingen bevat- ten over voor hen bekende onderwerpen.
- 19) De leerlingen leren zich naar inhoud en vorm in het Fries uit te drukken in situaties uit hun dagelijks leven waarin zij informatie vragen of geven over een onderwerp waarmee zij vertrouwd zijn.
- 20) De leerlingen leren informatie te verwerven uit teksten in het Fries in frequent voorkomende teksttypen (zoals artikelen in jeugdrubrieken, liedjes, verhalen).
- 21) De leerlingen leren eenvoudige teksten in het Fries te schrijven over alledaagse onderwerpen met het doel met anderen over die onderwerpen te communiceren.
- 22) De leerlingen verwerven een woordenschat van frequent gebruikte Friese woorden en strategieën voor het begrijpen van voor hen onbekende woorden.

ORIËNTATIE OP JEZELF EN DE WERELD

- 53) De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

KUNSTZINNIGE ORIËNTATIE

- 54) De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.
- 56) De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

BASISVAARDIGHEDEN NEDERSAKISCH:

I	ATTITUDE	(kerndoel 17)
II	INFORMATIE VERWERKEN	(kerndoel 1, 13, 18, 20)
III	SPREKEN & WOORDENSCHAT	(kerndoel 2, 12, 14, 19, 22)
IV	SCHRIJVEN	(kerndoel 9, 15, 21, 54)
V	GESCHIEDENIS	(kerndoel 53 en 56)

KERNDOELEN NEDERSAKISCH:

1)

De leerlingen ontwikkelen een positieve attitude ten opzichte van het gebruik van Nedersaksisch door henzelf en anderen.

2)

De leerlingen leren informatie te verwerven uit (eenvoudige) gesproken, gezongen en geschreven teksten in het Nedersaksisch.

3)

De leerlingen verwerven een woordenschat van frequent gebruikte Nedersaksische woorden en uitdrukkingen en zij ontwikkelen een attitude waarbij ze zich durven uit te drukken in die taal.

4)

De leerlingen krijgen plezier in het schrijven van eenvoudige (informatieve) teksten, liedjes en gedichten in het Nedersaksisch en maken daarbij gebruik van de geldende spellingsregels.⁵

5)

De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed en de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nedersaksische geschiedenis.

⁵ Op dit moment wordt onderzocht welke spellingsregels hierbij gehanteerd worden.